

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสถียรด้านสภาพคล่องทางการเงินที่มีผลกระทบต่อ การพัฒนาศักยภาพของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกจังหวัดสระแก้วและจันทบุรี ภายใต้งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออกเพื่อ การแก้ไขปัญหาความเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจ(จังหวัดสระแก้วและจันทบุรี) พบว่าความเสี่ยงสภาพคล่องของ ธุรกิจ SMEs มีแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่น่าสนใจ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 “ความหมายของเงินทุนหมุนเวียน” (ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย, 2561)

1.1.1 เงินทุนหมุนเวียน คือ เงินทุนที่กิจการต้องใช้หมุนเวียนสำหรับการดำเนินงานก่อนที่กิจการ จะได้รับเงินสดจากการขายสินค้าและบริการ หรือการชำระหนี้จากลูกหนี้การค้า

1.1.2 เงินทุนหมุนเวียน หมายถึง เงินทุนที่กิจการต้องมีสำรองไว้ใช้หมุนเวียน ตั้งแต่กิจการเริ่ม จ่ายเงินสดในการชำระค่าสินค้า/วัตถุดิบหรือชำระหนี้สินเจ้าหนี้การค้า และจ่ายค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่างๆ จนกว่ากิจการจะได้รับเงินสดจากการขายสินค้าหรือบริการ หรือรับชำระหนี้จากลูกหนี้การค้า (โดยไม่นับ รวมถึงการซื้อสินทรัพย์ เช่น อาคาร เครื่องจักร ยานพาหนะ อุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงาน เป็นต้น) เพื่อให้ กิจการสามารถขายสินค้าและบริการได้ตามเป้าหมาย

สูตรคำนวณหาความต้องการเงินทุนหมุนเวียน ที่เจ้าหน้าที่สินเชื่อของธนาคารนิยมใช้ ดังนี้

เงินทุนหมุนเวียน = ลูกหนี้การค้า + สต็อกสินค้า/วัตถุดิบ - เจ้าหนี้การค้า

1.1.3 เงินทุนระยะสั้น หมายถึง เงินทุนที่องค์การธุรกิจจัดหา เพื่อใช้ดำเนินงาน มีกำหนด ระยะเวลาจ่ายคืนไม่เกิน 1 ปี ได้แก่ การจัดหาทรัพย์สินหมุนเวียน จ่ายเงินเดือนพนักงาน ซื้อวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิตแหล่งในการจัดหาเงินทุนระยะสั้นได้แก่ (พิมพ์กา ฝ่ายใจ, 2560)

1) ธนาคารพาณิชย์ การจัดหาเงินทุนระยะสั้นจากธนาคารพาณิชย์ขององค์การ ธุรกิจ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

(1) การเบิกเงินเกินบัญชีธนาคาร คือ องค์การธุรกิจมีบัญชีเงินฝากธนาคารประเภท กระแสรายวันเมื่อองค์การธุรกิจมีความต้องการเงินทุนระยะสั้น สามารถทำข้อตกลงกับธนาคารขอเบิกเงิน มากกว่าจำนวนที่ฝากไว้ โดยธนาคารอาจขอให้ใช้หลักทรัพย์บุคคลมาค้ำประกัน และธนาคารคิดดอกเบี้ยจาก จำนวนเงินที่เบิกเกินบัญชีเงินฝากไปใช้

(2) การนำสินค้าหรือใบรับสินค้าค้าประกันการกู้ คือ องค์การธุรกิจกู้เงินจากธนาคาร โดยนำสินค้าหรือสลักหลังใบรับสินค้าเป็นหลักประกันการกู้จากธนาคาร กำหนดการชำระเงินเมื่อจำหน่ายสินค้าได้

2) ใช้เอกสารเครดิต คือองค์การธุรกิจใช้เอกสารเครดิตในการกู้เงินจากเจ้าหนี้เอกสารที่ใช้ในการกู้ระยะสั้นได้แก่ เช็คลงวันที่ล่วงหน้า การขายลดตั๋วเงินให้ธนาคารหรือสถาบันการเงิน ออกตั๋วสัญญาใช้เงินให้เจ้าหนี้

3) สินค้าทางการเงิน คือ องค์การธุรกิจจัดหาเงินทุนระยะสั้นได้ตามประเพณีการค้า โดยการซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ ได้สินค้าก่อนชำระเงินภายหลัง หรือการรับรองตัวแลกเงินที่เจ้าหนี้เป็นผู้ออก

1.2 จากการศึกษาวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินงานและศึกษาปัญหาของธุรกิจขนาดย่อมของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมตลอดเวลากว่า 50 ปีที่ผ่านมาประสบปัญหาโดยรวมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ประสบอยู่ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา (อดิศักดิ์ ศรีสม, 2543, หน้า 6-7) ได้แก่

1.2.1 ปัญหาด้านการตลาด วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนใหญ่มักตอบสนองความต้องการของตลาดในท้องถิ่น หรือตลาดภายในประเทศ ยังขาดความรู้ ความสามารถในด้านการตลาดในวงกว้าง โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ ขณะเดียวกันความสะดวกรวดเร็วในการคมนาคมขนส่ง ตลอดจนการเปิดเสรีทางการค้า ทำให้วิสาหกิจขนาดใหญ่ รวมทั้งสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันกับสินค้าในท้องถิ่นหรือในประเทศที่ผลิตโดยกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากขึ้น

1.2.2 ขาดแคลนเงินทุน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมักประสบปัญหาการขอกู้เงินจากสถาบันการเงินมาเพื่อลงทุนหรือขยายการลงทุน หรือเป็นเงินทุนหมุนเวียน ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีการทำบัญชีอย่างเป็นระบบ และขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ทำให้ต้องพึ่งพิงเงินกู้ยืมในระบบและต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่สูง

1.2.3 ปัญหาด้านแรงงาน แรงงานที่ทำงานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะมีปัญหาการเข้าออกสูง กล่าวคือ เมื่อมีฝีมือและมีความชำนาญงานมากขึ้น ก็จะย้ายออกไปทำงานในโรงงานขนาดใหญ่ที่มีระบบและผลตอบแทนที่ดีกว่า จึงทำให้คุณภาพแรงงานไม่สม่ำเสมอการพัฒนาไม่ต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพสินค้า

1.2.4 ปัญหาข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีการผลิต โดยทั่วไปวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมักใช้เทคนิคการผลิตไม่ซับซ้อน เนื่องจากการลงทุนต่ำ และผู้ประกอบการ พนักงานขาดความรู้พื้นฐานที่รองรับเทคนิควิชาการที่ทันสมัย จึงทำให้ขาดการพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่ดี

1.2.5 ข้อจำกัดด้านการจัดการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมักขาดความรู้ในด้านการจัดการ หรือการบริหารงานที่มีระบบ ใช้ประสบการณ์จากการเรียนรู้ โดยเรียนถูกเรียนผิดเป็นหลัก อาศัยบุคคลในครอบครัวหรือญาติพี่น้องมาช่วยงาน การบริหารภายในลักษณะนี้แม้จะมีข้อดีในเรื่องการดูแลทั่วถึง (หากธุรกิจไม่ใหญ่นัก) แต่เมื่อกิจการเริ่มขยายตัว หากไม่ปรับปรุงการบริหารจัดการให้มีระบบก็จะเกิดปัญหาขึ้นได้

1.2.6 ปัญหาการเข้าถึงบริการการส่งเสริมของรัฐ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นจำนวนมาก เป็นการจัดตั้งกิจการที่มีรูปแบบไม่เป็นทางการ เช่น ผลิตตามบ้าน ผลิตในลักษณะโรงงานเหล่านี้ จึงค่อนข้างปิดตัวเองในการเข้ามาใช้บริการของรัฐ หรือแม้แต่กิจการหรือโรงงานที่มีการจดทะเบียนถูกต้อง ก็มักไม่ค่อยอยากเข้ามายังเกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐ เนื่องจากปฏิบัติไม่ค่อยถูกต้องเกี่ยวกับการเสียภาษี การรักษา

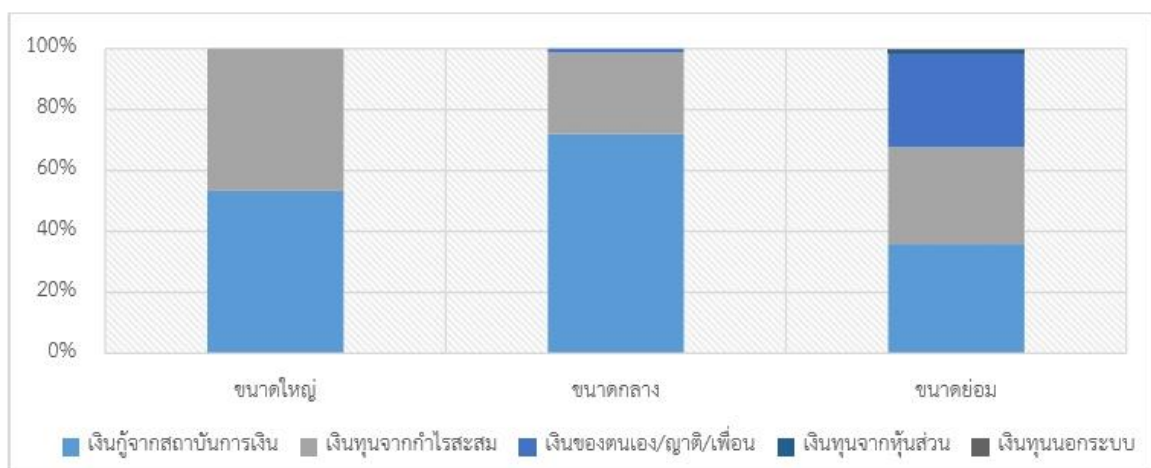
สภาพสิ่งแวดล้อม หรือรักษาความปลอดภัยที่กำหนดตามกฎหมาย นอกจากนี้ ในเรื่องการส่งเสริมการลงทุนก็เช่นเดียวกัน แม้ว่ารัฐจะได้ลดเงื่อนไขขนาดเงินลงทุนและการจ้างงาน เพื่อจูงใจให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเสนอโครงการขอรับการส่งเสริมการลงทุนให้มากขึ้น แต่จากข้อมูลการศึกษาวิจัยพบว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพียง 8.1% เท่านั้น ที่มีโอกาสได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐ

1.2.7 ปัญหาข้อจำกัดด้านบริการส่งเสริมพัฒนาขององค์การภาครัฐและเอกชน การส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ผ่านมา ได้ดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมส่งเสริมการส่งออก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หอการค้าไทย และสภาอุตสาหกรรม เป็นต้น ด้วยปริมาณของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีจำนวนมากและกระจายอยู่ทั่วประเทศ ประกอบกับข้อจำกัดของหน่วยงานดังกล่าว เช่น ในเรื่องบุคลากร งบประมาณ จำนวนสำนักงานสาขา ในภูมิภาค การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนด้านต่างๆ จึงไม่อาจสนองตอบได้ทั่วถึงและเพียงพอ

1.2.8 ปัญหาข้อจำกัดในการรับรู้ข่าวสารข้อมูล เนื่องจากปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ ข้างต้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยทั่วไป จึงค่อนข้างมีจุดอ่อนในการรับรู้ข่าวสารด้านต่างๆ เช่น นโยบายและมาตรการของรัฐ ข้อมูลข่าวสารการตลาด ฯลฯ

1.3 รายงานการสำรวจภาวะหนี้และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs โดย สสว. ปี 2555

ผลการสำรวจผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดย สสว. ในปี 2555 ก็ยืนยันปัญหาดังกล่าว โดยผล จากการสำรวจในครั้งนั้นระบุว่า ผู้ประกอบการ SMEs ของไทยเผชิญปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และต้องพึ่งพาเงินทุน ของตนเองและครอบครัวในการเริ่มต้นกิจการและดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะกิจการขนาดเล็กที่ต้องพึ่งพาเงินทุนส่วนตัวมากกว่า กิจการกลุ่มอื่นๆ เนื่องจากไม่มีเงินทุนจากกำไรสะสมที่มากเพียงพอ และไม่สามารถเข้าถึงเงินกู้จากสถาบันการเงินได้ ในขณะที่ กลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดใหญ่มักไม่มีการใช้เงินทุนส่วนตัวเลย ดังภาพ 2.1

ภาพที่ 2.1 แหล่งเงินทุนหลักของกิจการ แบ่งตามขนาดธุรกิจของกลุ่มตัวอย่างที่ สสว. ทำการสำรวจ
ที่มา : รายงานการสำรวจภาวะหนี้และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs โดย สสว. ปี 2555

และในส่วนของการขอสินเชื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่ทำการสำรวจทั้งหมด เคยได้รับการอนุมัติสินเชื่อจากสถาบันการเงิน ในขณะที่จำนวนกิจการขนาดเล็กที่เคยได้รับสินเชื่อมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 62.58 เท่านั้น ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 37.42 ไม่เคยได้รับการอนุมัติสินเชื่อจากสถาบันการเงินเลย ทั้งนี้ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ให้ เหตุผลว่าสาเหตุที่ไม่สามารถขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินได้มาจากข้อจำกัดด้านมูลค่าหลักทรัพย์ค้ำประกัน คุณภาพของแผน ธุรกิจ และประวัติการชำระเงินในอดีตเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าผู้ประกอบการบางรายจะสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินได้ แต่ผู้ประกอบการก็ ยังต้องเผชิญกับความยากลำบากในส่วนอื่นๆ เช่น เงื่อนไขการกู้ยืมที่เข้มงวดมากเกินไป วงเงินให้กู้ยืมน้อยเกินไปเมื่อเทียบกับ วงเงินที่กิจการต้องการ อัตราดอกเบี้ยที่สูง และระยะเวลาในการให้กู้ยืมที่สั้นเกินไป ซึ่งขนาดของกิจการก็ส่งผลต่อระดับปัญหา ในแต่ละประเด็นที่แตกต่างกันไปด้วย(รายงานฉบับสมบูรณ์ การจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แหล่งเงินทุนทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2555)

1.4 การจัดหาเงินทุนจากแหล่งระยะสั้น (2005-2018 Nova Bizz, 2560)

เป็นการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้สำหรับความต้องการใช้ระยะสั้น ส่วนมากคือ ความต้องการเงินทุนสำหรับเงินทุนหมุนเวียนโดยเฉพาะเงินทุนหมุนเวียนตามฤดูกาล วิธีการจัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนระยะสั้นที่การจัดหาเงินทุนเป็นหน้าที่หนึ่งของผู้จัดการทางการเงิน ซึ่งต้องเลือกแหล่งเงินทุนให้เหมาะสมกับการใช้เงินทุนนั้นๆ การจัดหาเงินทุนระยะสั้น หมายถึง เงินทุนที่ธุรกิจได้จัดหามาเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินกิจการที่มีระยะภายใน 1 ปี สำคัญแบ่งออกได้เป็น 3 วิธีใหญ่คือ

1.4.1 การจัดหาเงินทุนระยะสั้นจากประเพณีทางการค้าหรือได้มาโดยอัตโนมัติ แหล่งเงินทุนระยะสั้นเหล่านี้ได้แก่ เจ้าหนี้การค้าและค่าใช้จ่ายค้างจ่าย

1.4.2 การจัดหาเงินทุนระยะสั้นโดยไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน แหล่งเงินทุนแบบนี้ส่วนใหญ่จะได้จากธนาคารพาณิชย์ทั้งในรูปแบบของการเบิกเงินเกินบัญชี การกำหนดวงเงินกู้ เงินกู้แบบหมุนเวียนและเล็เตอร์ออฟเครดิต (L/C)

1.4.3 การจัดหาเงินทุนระยะสั้นโดยต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน หลักทรัพย์ที่นิยมใช้ค้ำประกันได้แก่ บัญชีลูกหนี้และสินค้าคงเหลือในการจัดหาเงินทุนจากแหล่งระยะสั้นต่างๆดังกล่าว จำเป็นต้องคำนวณต้นทุนที่แท้จริงของการจัดหาเงินทุนระยะสั้นจากแหล่งเหล่านั้น ในอัตราร้อยละต่อปี เพื่อนำมาเปรียบเทียบและเลือกหาเงินทุนระยะสั้นจากแหล่งที่มีต้นทุนที่แท้จริงที่ต่ำกว่าการคำนวณต้นทุนที่แท้จริงดังกล่าว ต้องพิจารณาถึงอัตราดอกเบี้ยที่ระบุ วิธีการคิดดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียมต่างๆ ตลอดจนการดำรงเงินฝากคงเหลือไว้ที่สถาบันการเงินผู้ให้กู้

นอกจากต้นทุนของการจัดหาเงินทุนจากแหล่งระยะสั้นจะขึ้นอยู่กับรูปแบบของการกู้ยืมเงินแล้ว ยังขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของผู้กู้จำนวนเงินที่ขอกู้ ระยะเวลาของความต้องการเงินกู้ สภาพทางการเงินขณะนั้นและหลักประกันด้วย การจัดหาเงินทุนระยะสั้นอย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้กิจการมีสภาพคล่องที่ดีและมีต้นทุนของเงินทุนต่ำ อันจะทำให้ผลการดำเนินงานของกิจการเป็นไป ตามวัตถุประสงค์

1.5 ความเสี่ยงด้านสภาพคล่องทางการเงิน

สภาพคล่องมีความสำคัญต่อกิจการทุกกิจการ เพราะทำให้กิจการมั่นใจว่าจะสามารถจัดหาเงินสดเพียงพอจะรองรับความต้องการที่คาดหมายล่วงหน้าได้ และคาดหมายล่วงหน้าไม่ได้ ที่มาจากกการดำเนินงานตามนโยบายของกิจการและมาจากคู่สัญญาและคู่ค้าที่เกี่ยวข้อง โดยต้องไม่ทำให้เกิดความเสียหายหรือผลขาดทุน สถานะสภาพคล่องของกิจการใดๆ มาจากทั้งส่วนที่เป็น(ก) สินทรัพย์ และ (ข) หนี้สิน ประกอบกัน ไม่ได้มาจากด้านใดด้านหนึ่ง (จิรพร สุเมธีประสิทธิ์, 2554)

การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องจึงต้องเริ่มจากการวิเคราะห์ วัดขนาดความเสี่ยง หรือกำกับติดตามความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การบริหารความเสี่ยงสภาพคล่องในกิจการ ควรจะมีประสิทธิภาพในทุกระดับ ซึ่งทั่วไปจะแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

- 1) การบริหารเงินสดประจำวัน เป็นหน้าที่ของฝ่ายการเงินหรือฝ่ายบริหารเงิน
- 2) การบริหารกระแสเงินสดระหว่างดำเนินงาน เพื่อให้มั่นใจในสภาพคล่องในระยะ 6-24 เดือนข้างหน้า ใช้หลักการบริหารสินทรัพย์และหนี้สินและการบริหารเงินกองทุนเป็นหลัก
- 3) การบริหารสภาพคล่องในภาวะวิกฤติ (Stress Liquidity Risk) เป็นการเตรียมความพร้อมในการบริหารความเสี่ยงในภาวะผิดปกติ หรือเกิดวิกฤติการณ์ ซึ่งไม่อาจใช้หลักการบริหารสินทรัพย์และหนี้สินและการบริหารเงินกองทุน ที่เคยใช้อยู่ในภาวะปกติได้

ประเด็นที่กิจการต้องทำความเข้าใจความเสี่ยงด้านสภาพคล่องมีหลายประการ ได้แก่

ประการที่ 1 – นิยามและขอบเขตของความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Liquidity Risk)

เป็นความเสี่ยงที่กิจการไม่อาจจะหาเงินสดหรือสินทรัพย์สภาพคล่องมาได้ในปริมาณที่เพียงพอจะรองรับความต้องการเงินสด หรือเงื่อนไขที่ต้องจ่ายเงินสด หรือมีความเสี่ยงที่จะเกิดผลขาดทุนจากการกู้ยืมเงินด้วยต้นทุนสูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ หรือต้องยอมขายสินทรัพย์ในราคาต่ำกว่าที่ควรจะเป็นหรือที่วางแผนไว้

ประการที่ 2 – แหล่งที่มาของความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง อาจจะมาจกหลายแหล่งด้วยกัน ได้แก่

- 1) เจ้าหนี้สถาบันเรียกหนี้คืนโดยไม่คาดหมาย
- 2) ไม่สามารถติดตาม เรียกเก็บหนี้สิน หรือรายได้จากการดำเนินงานได้ตามแผน
- 3) ภาวะเศรษฐกิจถดถอยจนทำให้จัดหารายได้จากการดำเนินงานลดลง
- 4) ความต้องการใช้เงินสดเพิ่มขึ้นนอกเหนือความคาดหมาย

ความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่เกิดขึ้นจะสร้างผลกระทบที่รุนแรง จนกระทบต่อการดำเนินงาน ตลอดจนการคงอยู่ของกิจการหรือไม่ ยังขึ้นอยู่กับตัวขับเคลื่อนอื่นประกอบด้วย ได้แก่

1. ขนาดของวงเงินเครดิตที่ได้รับจากเจ้าหนี้สถาบันการเงินรายใดรายหนึ่ง ซึ่งหากระดับการพึ่งพาเจ้าหนี้สถาบันการเงินรายเดียวสูงมาก การยกเลิกวงเงินเครดิตของเจ้าหนี้เพียงรายเดียวที่เป็นรายใหญ่ ก็อาจจะมีผลกระทบที่รุนแรง

2. การประเมินขนาดของความเสี่ยงจึงต้องทำการแจกแจงวงเงินเครดิตที่ได้รับจากเจ้าหนี้สถาบันการเงินแต่ละรายให้ชัดเจน และคำนวณว่าสัดส่วนของวงเงินเครดิตจากเจ้าหนี้สถาบันการเงินรายใหญ่ มีน้ำหนักคิดเป็นร้อยละเท่าใดของวงเงินเครดิตรวมจากเจ้าหนี้สถาบันการเงินทุกรายรวมกัน

3. ลูกหนี้รายใหญ่ที่เป็นที่มาของแหล่งรายได้ ใช้การพิจารณาเช่นเดียวกับแนวทางการประเมินวงเงินเครดิตที่ได้รับจากเจ้าหนี้สถาบันการเงิน การประเมินขนาดจึงต้องทำการแจกแจงและเรียงลำดับลูกหนี้รายใหญ่หรือแหล่งรายได้จากการดำเนินงาน จากที่มีวงเงินสูงสุดว่า สัดส่วนของรายได้จากลูกหนี้รายใหญ่นี้ นักคิดเป็นร้อยละเท่าใดของรายได้จากการดำเนินงานรวมกันในขณะใดขณะหนึ่ง

4. ขนาดของกิจการเอง หากกิจการมีขนาดใหญ่ เพดานวงเงินที่จะสามารถกู้ยืมได้จากแหล่งเงินต่างๆ ทั้งจากตลาดเงินและตลาดทุนจะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดยขนาดของกิจการอาจจะพิจารณาจาก

4.1 ขนาดของสินทรัพย์รวมของกิจการ

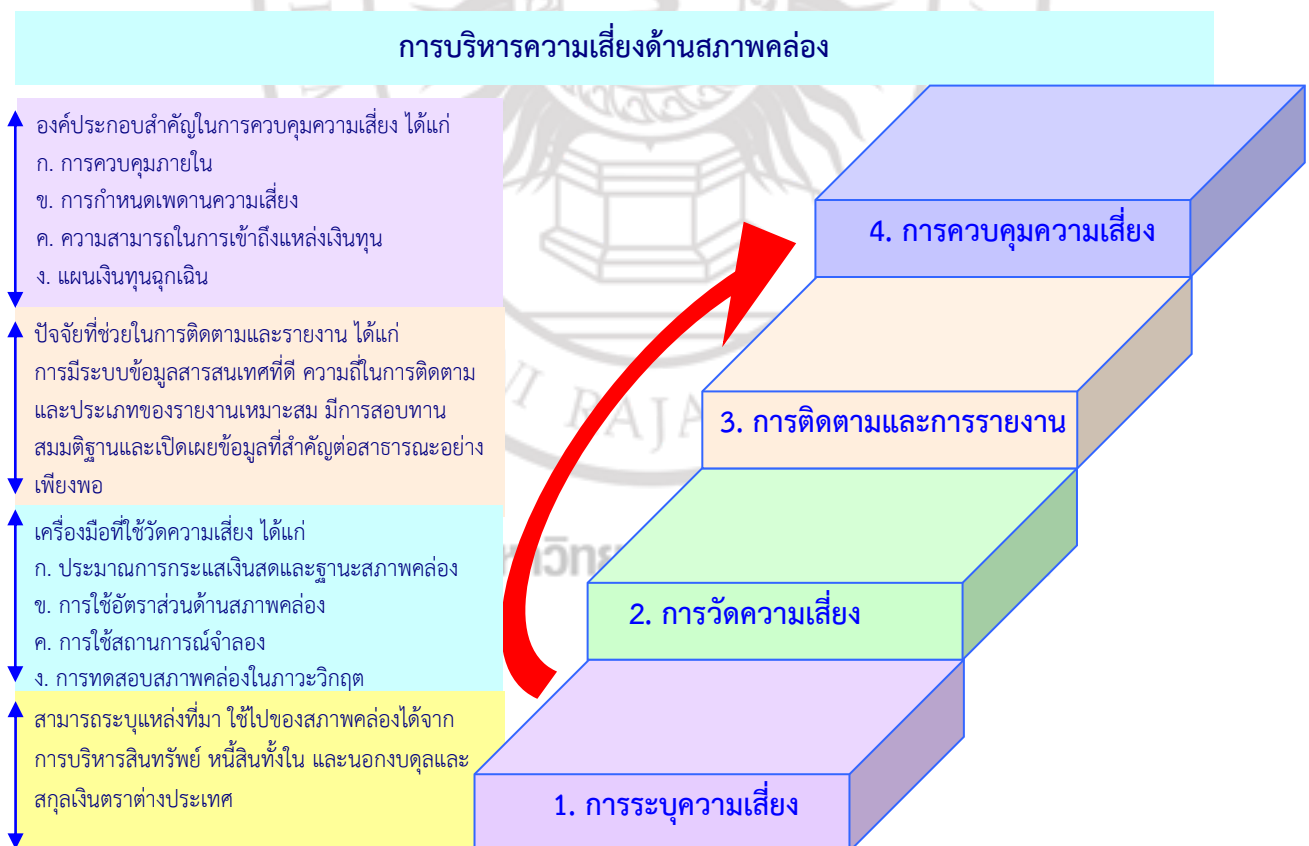
4.2 อัตราส่วนของหนี้สินต่อเงินกองทุนที่เป็นอยู่แล้ว จะกำหนดตามความสามารถในการก่อหนี้เพิ่มขึ้นในอนาคต

4.3 ขนาดของสินทรัพย์สภาพคล่องที่คาดว่า จะขายได้ทันทีหรือโดยเร็ว

5. ความเร่งด่วนของความต้องการใช้เงินสด และขนาดของความต้องการใช้เงิน หากต้องการใช้เงินเร่งด่วนด้วยจำนวนเงินที่สูงในคราวเดียว ขนาดความเสี่ยงของกิจการก็จะสูงตามไปด้วย หากเป็นความต้องการใช้เงินที่รับรู้ล่วงหน้าเป็นเดือน จะทำให้กิจการมีเวลาในการเตรียมหาเงินสดมารองรับได้ดีขึ้น และลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นลงได้

1.6 การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ประกอบด้วยกระบวนการ 4 ส่วน

ภาพที่ 2.2 การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรองใจ หมื่นหวัง และพงษ์สรรค์ ลีลาหงส์จุฑา (2556) การวิเคราะห์งบการเงินบริษัทเอเชียเสริมกิจ ลีสซิ่ง จำกัด (มหาชน) และบริษัท ตะวันออกพาณิชย์ ลีสซิ่ง จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาด้านสภาพคล่องทางการเงินระยะสั้นพบว่า บริษัทตะวันออกพาณิชย์ ลีสซิ่ง จำกัด (มหาชน) มีสินทรัพย์หมุนเวียน เงินสด ลูกหนี้ และสินทรัพย์หมุนเวียนอื่นมากกว่าหนี้สินระยะสั้น ทำให้คล่องตัวในการชำระหนี้ระยะสั้นดีกว่าโดยมีอัตราส่วนสภาพคล่องดีกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับบริษัท เอเชียเสริมกิจ ลีสซิ่ง จำกัด (มหาชน) เนื่องจากบริษัทมีประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์หมุนเวียน

จันทวรรณ สุจริตกุล (2558) แหล่งทุน SMEs เพื่อยกระดับการแข่งขันไทย ผลการวิจัยพบว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญของประเทศ ขณะที่ SMEs ต้องเผชิญกับความท้าทาย ต่าง ๆ ทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นและเกิดการแข่งขันมากขึ้น แต่ SMEs ยังมีอุปสรรค ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากระบบธนาคารพาณิชย์และตลาดทุนที่เพียงพอและเหมาะสม ทำให้ขาดศักยภาพในการสร้างการเติบโต บทความนี้จึงรวบรวมสถานการณ์ของ SMEs และสาเหตุของปัญหาด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุน พร้อมเสนอแนวทางส่งเสริมให้ SMEs เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้สะดวกขึ้นโดยมีมาตรการในส่วนของการพาณิชย์ที่สำคัญ อาทิ (1) มาตรการสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มช่องทางการเข้าถึงสินเชื่อ สำหรับ SMEs ขนาดเล็กมาก (2) การพัฒนาฐานข้อมูลสินเชื่อ SMEs เพื่อลดข้อจำกัด ทางด้านข้อมูลเครดิต (3) การตราพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ และ (4) การ ปรับปรุงการค้ำประกันสินเชื่อโดยบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อมเพื่อลดปัญหา การขาดแคลนหลักประกันการขอสินเชื่อ และมาตรการในส่วนของการตลาดทุนที่สำคัญ อาทิ (1) การส่งเสริมช่องทางการระดมทุนที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การจัดตั้งกองทุนรวมที่ เสนอขายต่อผู้ลงทุนที่มีใช้รายย่อยเพื่อลงทุนในหุ้นกู้ของ SMEs และแนวทางการพัฒนา ช่องทางการระดมทุนผ่าน equity crowd funding รวมทั้ง (2) การ จัดโครงการเตรียมความพร้อมด้านการระดมทุนในตลาดทุน

จิรายุ ชาญตระกูล (2553) วิเคราะห์สถานการณ์ทางการเงินของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร บ้านแคว ตำบลท่ากว้าง อำเภอสарภี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า (1) การเติบโตของกิจการ พบว่า กิจการมีการขยายตัวในขนาดของกิจการอย่างต่อเนื่อง และยอดขายของกิจการมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ด้านการดำเนินงาน ในภาพรวมถือว่ากิจการยังดำเนินงานไปได้ด้วยดี เป็นปกติ มีการเติบโตของทั้งสินทรัพย์และรายได้ (2) โครงสร้างของเงินทุน พบว่า ด้านสินทรัพย์ของกิจการมีอัตราการลงทุนเพิ่มในสินทรัพย์หมุนเวียนเร็วกว่าของสินทรัพย์ถาวร และสินทรัพย์ส่วนใหญ่ที่ลงทุนเพิ่มคือ สินค้าคงเหลือ ด้านหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้นของกิจการมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน โดยหนี้สินของกิจการเป็นหนี้สินระยะยาว (3) ความสามารถในการทำกำไร พบว่า กิจการมีผลการดำเนินงานในการสร้างรายได้อยู่ในเกณฑ์ปกติ ความสามารถในการทำกำไรของกิจการอยู่ในเกณฑ์ปกติ แต่ค่อนข้างน้อย เนื่องจากต้นทุนสินค้าขายค่อนข้างสูง (4) พฤติกรรมการได้มาและใช้ไปของเงินทุน พบว่า กิจการไม่ได้มีพฤติกรรมการใช้เงินทุนผิดประเภท (5) สภาพคล่องของกิจการ พบว่า กิจการมีสภาพคล่องสูงมาก กิจการมีความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นอยู่ในระดับที่ดีมาก (6)

ประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ พบว่า อัตราการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์เร็วกว่าอัตราการเพิ่มของยอดขาย ดังนั้นกิจการควรปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์

เชาว์ เก่งชน (2557) การลดข้อจำกัดในการเข้าถึงเงินทุนในระบบธนาคารพาณิชย์ไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาข้อจำกัดในการเข้าถึงสินเชื่อโดยภาคธุรกิจและครัวเรือนไทยมีทิศทางที่อ่อนคลายลงจากหลายสาเหตุประกอบกัน ซึ่งหนึ่งคำอธิบายที่สำคัญ คือ นวัตกรรมของธนาคารพาณิชย์ที่มีแรงขับเคลื่อนจากการแข่งขันและเป้าหมายในการทำธุรกิจที่เปลี่ยนไป ภายใต้การปรับกฎเกณฑ์ของทางการไทยและเงื่อนไขเศรษฐกิจที่แตกต่าง ไปจากเดิม โดยนวัตกรรมดังกล่าวเป็นส่วนผสมที่ลงตัวของพัฒนาทั้งการบริหารและจัดการความเสี่ยง กระบวนการ ทำงานและระบบเทคโนโลยี การตลาดและการสื่อสาร และช่องทางการให้บริการ ซึ่งมีส่วนเสริมให้ภาคครัวเรือนและภาค คณะผู้ศึกษาขอขอบคุณ ดร.ปิติ ดิษยทัต และธนาคารแห่งประเทศไทย สำหรับข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าต่องานวิจัย และให้โอกาสในการเข้าร่วมนำเสนอผลงาน อีกทั้งยังขอขอบคุณ คุณสายทิพย์ คงเกียรติณรงค์ คุณวรรณวิษา ศรีรัตน์ และคุณณัฐ บัณฑิตวัฒนาวงศ์ สำหรับความช่วยเหลือเกี่ยวกับเอกสารงานวิจัย โดยข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความคิดเห็น ของธนาคารกสิกรไทย ศูนย์วิจัยกสิกรไทย และธนาคารแห่งประเทศไทย 2 ธุรกิจ โดยเฉพาะผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) สามารถเข้าถึงสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ได้ดีขึ้น ทั้งในมิติด้านปริมาณ ราคา และคุณภาพ

ธรากร หทัยเจริญลาภ (2553) ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเงินทุนหมุนเวียนกับผลการดำเนินงานของกิจการในอุตสาหกรรมการผลิตของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเงินทุนหมุนเวียนโดยลดระยะเวลาในการเก็บสินค้าคงเหลือ วงจรเงินสด และวงจรการค้าสามารถทำให้กิจการอุตสาหกรรมสามารถเพิ่มความสามารถในการทำกำไรของกิจการได้ การกำหนดนโยบายการจัดการจัดหาแหล่งเงินทุนระยะยาวมาใช้ในการลงทุนหมุนเวียนมากกว่าแหล่งเงินทุนระยะสั้นทำให้เพิ่มความสามารถในการทำกำไรได้ และการเพิ่มสัดส่วนของหนี้สินทางการเงินต่อสินทรัพย์รวมจะเพิ่มความสามารถในการทำกำไรให้กับกิจการลดลงได้

นิตานาถ มั่งศิริ (2557) แนวทางการส่งเสริมการลงทุนเพื่อขยายธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช ผลการวิจัยพบว่า ธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราชส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจแบบเจ้าของคนเดียว ก่อตั้งกิจการโดยใช้เงินลงทุนส่วนตัวมาลงทุน มีเงินลงทุนเริ่มแรกไม่เกิน 1 ล้านบาท ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารร้อยละ 28 มีการกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนและปรับปรุงกิจการ ส่วนใหญ่มีวงเงินสินเชื่อต่ำกว่า 1 ล้านบาท ปัญหาและอุปสรรคการขยายธุรกิจของผู้ประกอบการคือขาดความรู้ด้านการเขียนแผนธุรกิจ ขาดหลักประกัน และพนักงานมีอัตราการเข้าออกสูง ศักยภาพการบริหารเงินทุนของผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารในย่านเยาวราช พบว่ามีเงินทุนหมุนเวียนจำกัด หรือนักท่องเที่ยวที่พักอาศัยอยู่นาน ไม่ได้เดินทางมากับทัวร์ ดังนั้น ร้านอาหารส่วนใหญ่จึงยังไม่คิดจะขยายกิจการ แต่พยายามรักษาสภาพคล่องทางการเงินไว้ แนวทางการส่งเสริมการลงทุนเพื่อขยายธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในย่านเยาวราช ภายใต้กรอบนโยบายการวิเคราะห์สินเชื่อ 6C's + ATS ประกอบด้วย 1) การเตรียมตัวของ ผู้ขอสินเชื่อ/คุณลักษณะ (C1 = Characteristic) 2) เงื่อนไขการพิจารณาสินเชื่อ (C2 = Condition) 3) หลักประกัน (C3 = Collateral)

4) เงินทุน (C4 = Capital) 5) ความเสี่ยงและความสามารถในการชำระหนี้ (C5 = Capacity) 6) ประเทศที่ติดต่อด้วย (C6 = Country) 7) ขั้นตอนการอนุมัติ (A = Approve) 8) แนวโน้มการอนุมัติ (T = Trend) และ 9) ข้อเสนอแนะ (S = Suggestion)

ปฐมพร ทรงสุโรจน์ (2559) การศึกษาพฤติกรรมการกู้เงินของผู้ประกอบการ SMEs พบว่า ด้านพฤติกรรมการกู้เงินของผู้ประกอบการ SMEs ด้านแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการมีการระดมทุนในส่วนของเจ้าของและผู้ถือหุ้นรวมถึงกู้เงินจากธนาคาร พาณิชย์มากที่สุด สำหรับปัญหาในการดำเนินธุรกิจส่วนมากเกิดจากปัญหาเรื่องสภาพคล่องของ เงินทุนหมุนเวียน การกู้ยืมสินเชื่อและสินเชื่อเบิกเกินบัญชีมีมากที่สุดซึ่งเป็นการกู้ยืมเงินระยะสั้นและ ระยะกลาง ผู้ประกอบการส่วนมากไม่มีอุปสรรคใดๆ ต่อการกู้เงินจากธนาคาร พาณิชย์และปฏิบัติตาม วัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้กับธนาคารพาณิชย์ทุกประการ นอกจากนี้ในส่วนของผลกระทบของเศรษฐกิจ ต่อธุรกิจ SMEs ผู้ประกอบการบางรายเห็นว่าเศรษฐกิจต่อผลกระทบต่อผลประกอบการค่อนข้างมากในเรื่อง แรงงาน ต้นทุนการผลิต การแข่งขันภายในธุรกิจ ส่วนความคิดเห็นต่อมาตรการรัฐบาลในการให้ความช่วยเหลือ SMEs พบว่า ผู้ประกอบการได้รับความช่วยเหลือในเรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และวงเงิน ค่าประกัน สามารถช่วยเหลือธุรกิจ SMEs ในการลดภาระด้านวงเงินค้ำประกันไปได้จำนวนหนึ่งแต่ก็ ยังไม่พอต่อความต้องการของผู้ประกอบการที่มีอย่างต่อเนื่อง

ปราณี ม่วงสอน (2558) การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินและความสามารถในการจัดการทางการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในตลาดหลักทรัพย์ เอ็มเอไอ พบว่าธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีฐานะทางการเงินและความสามารถในการดำเนินงานที่ดีในระดับหนึ่งแต่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยังต้องประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องในการดำเนินงาน เนื่องจากยังมีการใช้สินทรัพย์และเงินลงทุนที่ผิดประเภท รวมทั้งยังเป็นบริษัทในตลาดใหม่จึงไม่ได้รับการสนับสนุนด้านสินเชื่อจากภาครัฐมากนัก

บุญยวีร์ ใจเดช (2555) การวิเคราะห์งบการเงินของบริษัทในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจเหล็กในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า จากปีพ.ศ. 2551-2553 บริษัทมีฐานะทางการเงินผลการดำเนินงาน อยู่ในภาวะขาดทุนสัดส่วนของสินทรัพย์อยู่ในระดับคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก แต่มีสัดส่วนหนี้สินเพิ่มขึ้น และส่วนของผู้ถือหุ้นลดลงอันเนื่องมาจากรายได้ที่ลดลง และต้นทุนที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้สภาพคล่องทางการเงิน ประสิทธิภาพการดำเนินงานความสามารถในการหากำไร นโยบายการเงินอยู่ในอัตราส่วนที่ไม่น่าพอใจ แต่ผู้บริหารมีความสามารถในการควบคุมค่าใช้จ่ายในการขายและการบริหารได้ดี แนวโน้มความน่าลงทุนในหุ้นต่ำ ราคาหุ้นตก ซึ่งเกิดจากปัญหาเศรษฐกิจที่กระทบต่ออุตสาหกรรมเหล็ก แต่ในช่วงปีพ.ศ. 2554-2555 บริษัทเริ่มมีกำไร ส่งผลให้สภาพคล่องทางการเงิน ประสิทธิภาพการดำเนินงาน ความสามารถในการหากำไร นโยบายการเงินอยู่ในอัตราส่วนที่ดีขึ้นจากเดิมราคาหุ้นสูงขึ้น เนื่องสภาพแวดล้อมของธุรกิจกำลังเติบโตแต่มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ (EVA) ยังคงติดลบ ถึงแม้จะมีค่าติดลบที่ลดลงทุกๆ ปี มีแนวโน้มดีขึ้น แต่มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ (EVA) ยังไม่เป็นบวก นักลงทุนจึงควรเพิ่มความระมัดระวังในการตัดสินใจลงทุนในหุ้นของบริษัทเนื่องจากการบริหารสินทรัพย์ที่ลงทุนไปยังไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

พุดิยา เพชรคง พวงเพ็ญ ชูรินทร์ และ อรุช คงรุ่งโชค (2560) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานกับค่าใช้จ่ายของธุรกิจ การผลิตในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการดำเนินงานและค่าใช้จ่ายของธุรกิจการผลิต SMEs อยู่ในระดับมากทุกด้าน การวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าใช้จ่าย ด้านต่างๆ ของธุรกิจ SMEs จำแนกตามข้อมูลทั่วไปขององค์กร โดยรวมไม่มีความแตกต่าง และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานกับค่าใช้จ่ายของธุรกิจการผลิต SMEs ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความสัมพันธ์กันในทางบวก

ภรณ์ชนก บุรณะเรช (2554) การวิเคราะห์ฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ร้านค้ากรณีศึกษาร้านสหกรณ์วิทยาลัยอาชีวศึกษาอะเซิงเทรา จำกัด ผลการศึกษาพบว่า ฐานะการเงินและผลการดำเนินงานในปี 2554 ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดีโดย ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง อยู่ในเกณฑ์ดีคุณภาพของสินทรัพย์อยู่ในเกณฑ์ดี ความสามารถในการทำกำไร และสภาพคล่องทางการเงิน อยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งผลกระทบต่อธุรกิจมีปัจจัยเสี่ยงจากราคาสินค้าที่เพิ่มขึ้น ในช่วงปีที่ 2552-2554 ร้านสหกรณ์วิทยาลัยอาชีวศึกษาอะเซิงเทรา จำกัด มีฐานะการเงินและผลการดำเนินงานในภาพรวมมีแนวโน้มไม่ดี ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยงมีแนวโน้มไม่ดี อัตราการเติบโตของหนี้เร็วมาก คุณภาพของสินทรัพย์มีแนวโน้มไม่ดี ความสามารถในการบริหารและการทำกำไรมีแนวโน้มลดลง และสภาพคล่องทางการเงินแนวโน้มลดลง

มนัญญ์ ภัทธรังษี (2560) ปรับแนวความคิดการบริหารจัดการธุรกิจ SMEs ของไทย: เสริมทัพกำลังสร้างความพร้อม ก่อนแจ้งเกิดและคงอยู่ในตลาดซึ่งประเด็นปัญหาของธุรกิจ SMEs ด้วยการประเมินผลย้อนกลับ (Backward Chaining) โดยใช้ตัวชี้วัดวิฤตดุลยภาพ (Balanced Scorecard) ของ Kaplan and Norton สามารถระบุปัญหา ธุรกิจ SMEs ของไทย คือ ปัญหาด้านการเงิน (Financial) ขาดความแข็งแกร่งด้านการเงิน มีเงินสด เงินสำรองและสภาพคล่องน้อยมาก ไม่ได้รับการสนับสนุนทางด้านการเงินธุรกิจ SMEs ใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ ไม่ทำบัญชีเบิกจ่ายหรือควบคุมการใช้เงิน ปัญหาด้านลูกค้า (Customer) ไม่ให้ความสำคัญกับลูกค้าและซัพพลายเออร์ ปัญหาด้านกระบวนการภายใน (Internal Business Processes) ด้านองค์กร ด้านปฏิบัติการไม่มีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ด้านพนักงาน ด้านเครื่องจักร เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านคุณภาพขาดการประเมินคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรม ปัญหาด้านการเรียนรู้และเติบโต (Learning and Growth) ไม่มีเวลาสำหรับเรียนรู้สิ่งใหม่และไม่อยากโต

วรุฒิ จิโสะ และ พงษ์สรรค์ สีสาทงส์จตุทา (2556) การวิเคราะห์งบการเงินของบริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อยระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2555 ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์งบการเงินจากการวิเคราะห์ข้อมูลชี้ให้เห็นว่าสภาพคล่องของบริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) อยู่ในสัดส่วนที่ดีคืออัตราส่วนหมุนเวียน ทั้ง 5 ปี อยู่ที่ 1.582-1.835 ถือว่าดี ถ้า 2 ต่อ 1 จะดีมาก ถ้า 1 ต่อ 1 จะปกติ ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการเปลี่ยนสินทรัพย์หมุนเวียนรวมและสินทรัพย์หมุนเวียนเร็วเป็นเงินสดเพื่อชำระหนี้ระยะสั้นได้ตามกำหนด สาเหตุหนึ่งจากการเพิ่มของเงินสด เงินฝากธนาคารและลูกหนี้การค้า เป็นต้น นอกจากนี้พิจารณาประสิทธิภาพในการบริหารสินค้าเหลือ ของบริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) ไม่ดี จากการเก็บสินค้าคงเหลือมากเกินไปและมีประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ค่อนข้างคงที่ สำหรับความสามารถในการก่อหนี้ของบริษัทฯ มีโครงสร้างเงินทุนส่วนมากมาจากแหล่งเงินทุนภายในกิจการ ทำให้บริษัทไม่ต้องรับภาระดอกเบี้ยความสามารถในการชำระหนี้อยู่ในเกณฑ์ดีขึ้นในส่วนความสามารถในการทำกำไร พบว่า บริษัทฯ มีความสามารถในการกำไรขั้นต้นอยู่ในเกณฑ์ที่ดี อาจจะมีลดลงบ้างแต่ก็ไม่มากนักเมื่อเทียบกับทั้ง 5 ปี และมีค่า

ที่สุดก็จะเป็นในปี พ.ศ.2554 ที่เกิดจากสภาวะน้ำท่วม ทำให้กำไรขั้นต้นของกิจการลดลงและในส่วนกำไรสุทธิ ในปี พ.ศ. 2554 ลดน้อยลงเช่นเดียวกัน

วิภารัตน์ สอนวิสัย (2554) การประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์ครูระนอง จำกัด ผลการศึกษาสรุปว่า การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูระนอง จำกัด คุณภาพของสินทรัพย์ ความสามารถในการบริหารและสภาพคล่องทางการเงิน อยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยงอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ส่วนความสามารถในการทำกำไรอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ โดยสหกรณ์มีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิและอัตราการเติบโตของทุนสำรองอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ ในช่วงปี 2554-2553 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูระนอง จำกัด มีผลการดำเนินงานในภาพรวมมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นอยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งสภาพคล่องทางการเงิน ความสามารถในการบริหาร ส่วนความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง ความสามารถในการทำกำไรและคุณภาพสินทรัพย์ มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นอยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ ส่วนผลกระทบต่อธุรกิจมีปัจจัยเสี่ยงทางด้านคู่แข่ง อัตราดอกเบี้ย และระเบียบที่เกี่ยวข้องมีผลกระทบต่อรุนแรง

แววดาว อ่ำอ่อน และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2556) ปัจจัยทางการที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินงานของธุรกิจประกันภัย ผลการวิจัยพบว่า ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันสูงมาก สามารถส่งผลการดำเนินงานของธุรกิจและ ผลการดำเนินงาน ซึ่งสามารถวัดได้จากอัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วน วัดสภาพคล่อง และอัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายทางการเงิน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศิริวรรณ ว่องวิรุฒิ และอารมณ รวีอินทร (2556) เงินทุนหมุนเวียน ทางเลือกและทางรอดของ SMEs ได้ศึกษาพบว่า ทางเลือกหนึ่งที่ SMEs สามารถนำมาใช้ต่อสู้ เพื่อช่วงชิงความได้เปรียบในเชิงธุรกิจ การบริหารเงินทุนหมุนเวียนที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับเงินทุนหมุนเวียนได้แก่ ยอดขายของกิจการ สภาวะตลาดและการแข่งขัน นโยบายการดำเนินงาน ลักษณะของกิจการและประเภทสินค้า ตลอดจนความสามารถในการกู้ยืม โดยมีการตรวจวัดระดับเงินทุนหมุนเวียนเป็นระยะๆ เพื่อประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ หากไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ก็ควรปรับเปลี่ยนนโยบายเงินทุนหมุนเวียนให้สอดคล้องกับสภาวะการที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อความสมดุลระหว่างสภาพคล่องและ ความสามารถในการทำ กำไร ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ธุรกิจอยู่รอดและเจริญเติบโตได้

ศิริวรรณ ลิ้มสมบัติอนันต์ และพงษ์สรรค์ สีลาหงส์ (2556) การวิเคราะห์งบการเงิน บริษัท เบตเตอร์ เวิลด์ กรีน จำกัด (มหาชน) ระหว่างปี พ.ศ.2551-2555 ผลการศึกษาสรุปว่า การศึกษาข้อมูลในแนวดิ่งและแนวนอนพบว่า บริษัทฯ มีแนวโน้มในการทำรายได้และกำไรเพิ่มขึ้นจากสภาพเศรษฐกิจที่การส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการลงทุนสินทรัพย์เพิ่มในส่วนที่หลุมกลบขยะ ส่วนการวิเคราะห์อัตราสภาพคล่องของบริษัทฯ อยู่ในเกณฑ์ปกติแต่มีระยะเวลาในการเก็บหนี้มีจำนวนมากกวาระยะเวลาการชำระหนี้ อาจมีผลกระทบต่อสภาพคล่องของบริษัทฯ ในภายหลังได้ อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการหา กำไรของบริษัทฯ เป็นอัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการใช้เงินทุนทั้งหมด หรือเงินทุนจากส่วนของผู้ถือหุ้น สำหรับบริษัทฯ นี้ ผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ (Return on Equity) ก็ได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี

ศิลปะพร ศรีจันเพชร (2559) บริหารจัดการ SMEs ด้วยบัญชี ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดพื้นฐานของการควบคุมทางการเงินบัญชีที่ทำให้เกิดลักษณะพื้นฐานในการควบคุม นอกจากนี้ยังแสดงถึงมาตรฐานรายงานทางการเงินสำหรับ SMEs ที่ใช้ปฏิบัติ เพื่อให้ข้อมูลทางการเงินของ SMEs สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการธุรกิจและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจ

สกลพร พิบูลยวงศ์ (2555) ความคิดเห็นของนักบัญชีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทางเลือกเพื่อการลงทุนเกี่ยวกับการวางระบบควบคุมภายใน และสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี ผลการวิจัยพบว่า การวางระบบควบคุมภายใน และสภาพแวดล้อมภายในองค์กร มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี ซึ่งจะทำให้คุณภาพข้อมูลทางบัญชีมีความเข้าใจได้ มีความน่าเชื่อถือ สามารถเปรียบเทียบได้ และนำไปใช้ ในการบริหารงาน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการวางระบบควบคุมภายใน และสภาพแวดล้อมภายในองค์กรเพื่อให้ระบบงานและบุคลากรทำงานประสานกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร

สิปปภาส พรสุขสว่าง (2553) การวัดผลการดำเนินงานทางการเงินและความเสี่ยงจากการล้มละลายของธนาคารพาณิชย์ไทย การศึกษาพบว่า ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์และธนาคารกสิกรไทย ให้ผลการดำเนินงานเป็นที่น่าพอใจ ธนาคารที่ให้ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ธนาคารกสิกรไทยและธนาคารกรุงเทพ โดยที่ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เฉลี่ยดังกล่าวเป็นไปตามความเสี่ยงของธนาคาร ธนาคารไทยพาณิชย์จะมีความเสี่ยงสูงสุด รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารกรุงเทพ ส่วนธนาคารกรุงศรีอยุธยาและธนาคารทหารไทยนั้น ให้ผลการดำเนินงานทางการเงินไม่เป็นที่น่าพอใจ เพราะทั้งสองธนาคารนี้ให้ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เฉลี่ยที่ต่ำกว่า ขณะที่มีความเสี่ยงสูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับสามธนาคาร

สุรัชย์ ภัทรบรรเจิด (2559) การจัดการสภาพคล่องทางการเงินสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ภายใต้วิกฤตเศรษฐกิจโลก การศึกษาพบว่า การให้องค์ความรู้ในทางปฏิบัติได้จริงให้กับผู้ประกอบการ SMEs ในการจัดการสภาพคล่องจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในด้านการบริหารเงินสด โดยการเร่งเงินสดรับเข้า ชะลอการจ่ายเงินสดและการดำรงรักษาเงินสดขั้นต่ำ การบริหารหมุนเวียนผ่านนโยบาย 3 รูปแบบ คือ 1. นโยบายแบบสมดุล 2. นโยบายแบบระมัดระวัง และ 3. นโยบายแบบกล้าเสี่ยง ในขณะที่สถานการณ์การเงิน และหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐจะต้องมีมาตรการและนโยบายในการช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs ผ่านทางนโยบายอัตรา ดอกเบี้ย นโยบายด้านภาษี และมาตรการในการสร้างความเข้มแข็งในระยะยาวอื่นๆ เช่น การสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ SMEs การจัดหาแหล่งทุน การสร้างนวัตกรรม ให้กับผู้ประกอบการ SMEs ผ่านการวิจัยและพัฒนา เป็นต้น แนวทางทั้งหมดที่กล่าวมาจะเป็นการส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการ SMEs ให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้และนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจ ของประเทศไทยในระยะยาวให้เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

สุรศักดิ์ อำนวยประวิทย์ (2559) กลยุทธ์การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้ค้นพบและเสนอแนะทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านผู้ประกอบการ SMEs จะต้องปรับปรุงการจัดการภายในองค์กรอย่างจริงจัง รวมถึงการปรับปรุงด้านระบบบัญชีและการเงิน อีกทั้ง

จะต้องเริ่มต้นติดต่อกับสถาบันการเงินเพื่อ สร้างความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการในอนาคต และจะต้องรักษา วินัยทางการเงิน ไม่นำเงินไปใช้ผิด วัตถุประสงค์ของการดำเนินธุรกิจ ด้านธนาคารพาณิชย์ จะต้องปรับเปลี่ยนขั้นตอนการวิเคราะห์สินเชื่อให้รวดเร็วยิ่งขึ้น และควรที่จะเข้าร่วมกับโครงการของภาครัฐ เพื่อ สนับสนุนเงินทุนให้กับผู้ประกอบการ SMEs ได้ง่ายขึ้น รวมถึง การจัดอบรมหลักสูตรทางการเงินและบัญชี ให้แก่ผู้ประกอบการ SME เพื่อให้ผู้ประกอบการมีความรู้ในระบบการเงินและบัญชีที่ถูกต้อง จะทำให้ ผู้ประกอบการ SMEs เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น ด้านภาครัฐ หน่วยงานของรัฐ เช่น ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ต้องให้การ สนับสนุนเงินทุนกับ ผู้ประกอบการโดยตรง แต่ในอดีตที่ผ่านมา ผู้ประกอบการขนาดย่อม มักจะไม่ได้รับการสนับสนุน เงินทุนจาก ธพว. ในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ธนาคารมักจะพิจารณาสินเชื่อให้กับผู้ประกอบการ SMEs ที่แข็งแรง แล้ว เนื่องจากผู้บริหารของธนาคารอาจจะกลัวปัญหาด้านหนี้เสีย จึงเป็นสาเหตุใหญ่ที่ ธพว. มักจะให้การสนับสนุน แก่ผู้ประกอบการ SMEs ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่

สัญญา ชัยวงศ์ (2553) การศึกษาอัตราส่วนทางการเงินเพื่อพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงิน : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าอัตราส่วนทางการเงินมีความสำคัญที่สุดคือกลุ่มอัตราส่วนจากการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) 1 ปีก่อนเกิดปัญหาความล้มเหลวทางการเงิน ซึ่งประกอบด้วยอัตราส่วนที่สำคัญ 7 อัตราส่วนได้แก่ อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราส่วนหมุนเวียนของลูกหนี้การค้า สำหรับอัตราส่วนกำไรสุทธิเป็นตัวแปรอิสระที่มีบทบาทสำคัญหรือเป็นอิทธิพลต่อการแบ่งกลุ่มมากที่สุดแบบจำลองที่ได้พัฒนาจากกลุ่มอัตราส่วนดังกล่าวสามารถพยากรณ์ความแม่นยำใน 1 ปีก่อนเกิดปัญหาความล้มเหลวทางการเงิน ได้ถูกต้องเฉลี่ย 97.1 เปอร์เซ็นต์ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้มีความแม่นยำในระดับที่ยอมรับได้

สภาพคล่องทางการเงินประกอบด้วยรายการทางการเงินที่เกี่ยวกับเงินสด เงินสำรอง และรายการทางการเงินที่มีสภาพใกล้เคียงเงินสด และโอกาสที่จะได้รับเงินสดในอนาคต ได้แก่ ลูกหนี้และสินค้า ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจมีความจำเป็นและควรให้ความสำคัญในการบริหารจัดการเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้จ่ายในการดำเนินงานด้านต่างๆ ได้แก่ ค่าจ้างพนักงาน ค่าวัสดุอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกให้กับลูกค้า หรือการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงค่าใช้จ่ายของการได้มาซึ่งสินค้าจากผู้จำหน่ายสินค้าหรือการชำระหนี้ใน ระยะสั้น หากปัญหาการขาดแคลนทางการเงินของผู้ประกอบการได้เกิดขึ้นจากสภาวะทางเศรษฐกิจ หรือการแข่งขันทางการตลาด หรือความผิดพลาดในการบริหารงาน หรือการบริหารเงินผิดประเภทและผิดวัตถุประสงค์ ทำให้กิจการขาดแคลนเงินสดและเงินสำรองของกิจการ ซึ่งเป็นผลกระทบที่จะทำให้กิจการมีความเสี่ยงในการหยุดชะงักหรือเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องได้ เหตุการณ์ดังกล่าวคือการขาดสภาพคล่องในการดำเนินงาน หมายความว่าหากกิจการไม่สามารถหาเงินทุนมาหมุนเวียนจากการกู้ยืมระยะสั้น หรือเงินทุนประเภทอื่นๆ มาใช้ในการดำเนินงานของกิจการได้ กิจการก็จะมีเสี่ยงต่อการหยุดการดำเนินงานหรือเลิกกิจการได้

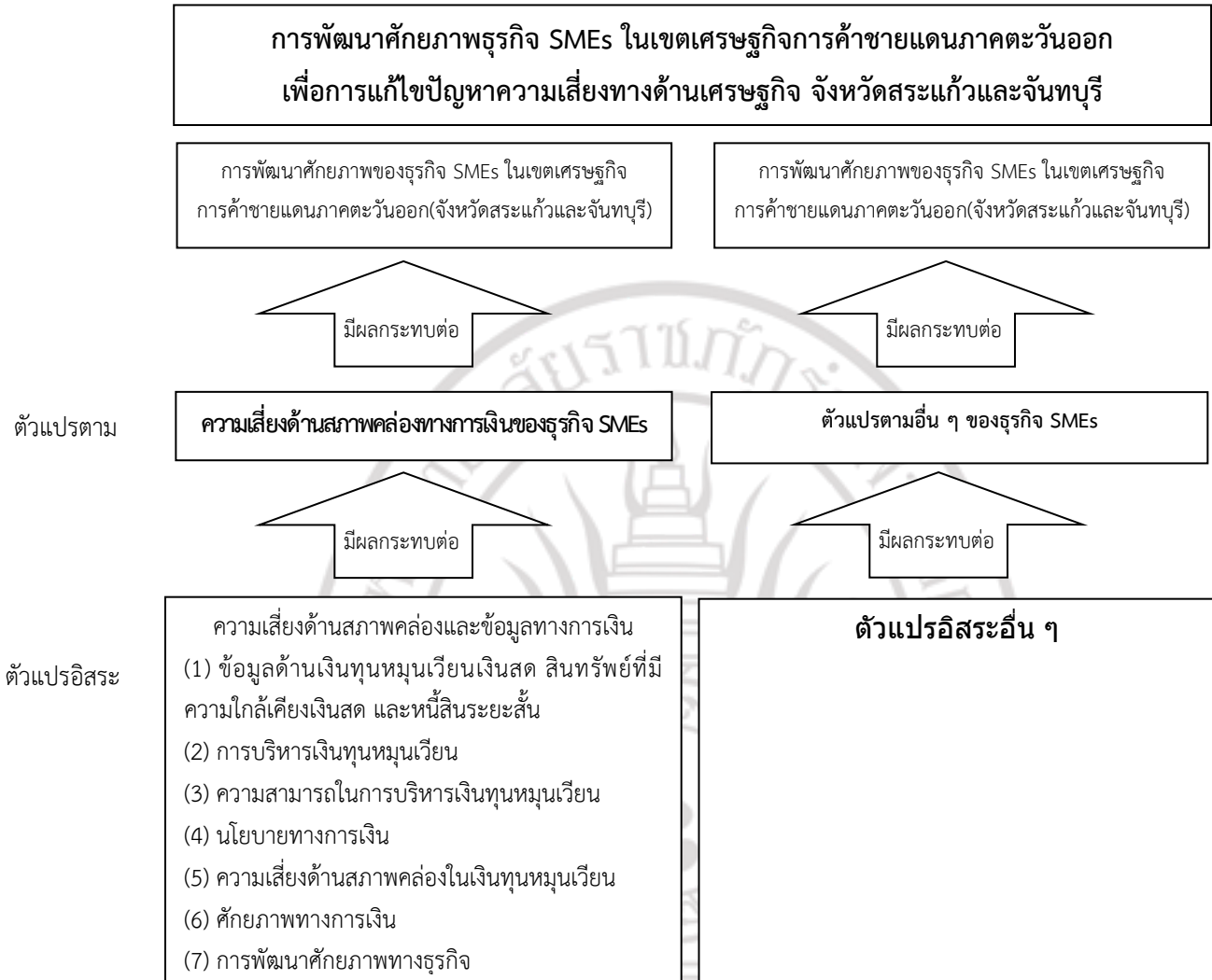
จากการขาดสภาพคล่องและการขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน คือการขาดศักยภาพทางการเงิน ดังนั้นผู้ประกอบการต้องกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพด้วยการลดความเสี่ยงที่เกี่ยวกับสภาพคล่องและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันด้วยการบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่มีประสิทธิภาพ โดยการรักษาสถานะทางการเงินเกี่ยวกับเงินสดและเงินสำรอง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการขายสินค้า การบริหารจัดการลูกหนี้ การกำหนดการใช้เงินทุนตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของดำเนินงานของกิจการ รวมถึงการกำหนดแหล่งเงินทุนที่มีประสิทธิภาพ การได้มาซึ่งเงินทุนหมุนเวียนที่มีต้นทุนต่ำคุ้มค่ากับการลงทุน และความสามารถในการหากำไรและผลตอบแทน

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการควรคำนึงถึงสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานอันได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางการตลาด นโยบายภาครัฐที่เกี่ยวกับนโยบายทางเศรษฐกิจและการเมือง รวมถึงสถานะสภาพทางการเงินการธนาคารที่กำหนดนโยบายสินเชื่อตามภาวะเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงและมีผลกระทบต่อข้อกำหนดการอนุมัติและการให้วงเงินสินเชื่อแก่ผู้ประกอบการด้วยความระมัดระวังเกี่ยวกับเครดิตและความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ประกอบการ โดยเน้นความสามารถและหลักทรัพย์ของเจ้าของธุรกิจเป็นสำคัญต่อการให้สินเชื่อ ซึ่งมักจะเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่และผู้ประกอบการที่มีธุรกิจขนาดกลางมากกว่าการให้ความสำคัญกับผู้ประกอบการรายเล็กหรือรายย่อย

ดังนั้นผู้ประกอบการ SMEs จึงมีความจำเป็นต้องคำนึงถึงความสามารถในการดำเนินงานของตนเองที่เกี่ยวกับการรักษาสภาพคล่องหรือการกำหนดศักยภาพของการบริหารเงินทุนหมุนเวียนของกิจการเพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและมีผลต่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวกับนโยบายการค้าและการเมืองระหว่างประเทศและผลกระทบของผู้ประกอบการ SMEs และการศึกษาเกี่ยวกับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องและการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพในการบริหารเงินทุนหมุนเวียน ทำให้เห็นถึงความสำคัญในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพคล่องทางการเงินของผู้ประกอบการ SMEs ไทยในเขตการค้าชายแดนไทย - กัมพูชาที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออก เพื่อการแก้ไขปัญหาความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ จังหวัดสระแก้วและจันทบุรี ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องและข้อมูลทางการเงิน ได้แก่ ข้อมูลด้านเงินทุนหมุนเวียนเงินสด สินทรัพย์ที่มีความใกล้เคียงเงินสด และหนี้สินระยะสั้น การบริหารเงินทุนหมุนเวียน ความสามารถในการบริหารเงินทุนหมุนเวียน นโยบายทางการเงิน ความเสี่ยงด้านสภาพคล่องในเงินทุนหมุนเวียน ศักยภาพทางการเงิน และการพัฒนาศักยภาพทางธุรกิจ ตามภาพ 2.3

ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดการวิเคราะห์สภาพคล่องทางการเงินแสดงถึงความเสี่ยงด้านสภาพคล่องทางการเงินของธุรกิจ SMEs ที่มีผลกระทบท่อการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจ SMEs ในเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนภาคตะวันออก(จังหวัดสระแก้วและจันทบุรี)